

ČESKÁ
BANKOVNÍ
ASOCIACE

CZECH
BANKING
ASSOCIATION

Standardy bankovních aktivit

Standard ČBA

Co je SEPA?

Praha | říjen 2019

Verze č. 2

Vypracovala Pracovní skupina SEPA – ČBA

Obsah

1	Úvod	3
1.1	SEPA Credit Transfer (SCT)	3
1.2	SEPA inkaso (SEPA Direct Debit – SDD)	3
1.3	K hlavním výhodám SEPA inkasa patří:.....	4
1.4	SEPA inkaso spotřebitelské (SDD CORE).....	4
1.5	SEPA inkaso mezi podnikatelskými subjekty (SDD B2B).....	4
1.6	R – zprávy.....	5
2	Slovníček pojmů	6
3	Časté dotazy	8
4	Užitečné odkazy	10

1 Úvod

Z důvodu potřeby sjednotit, zjednodušit a zrychlit platební styk plateb v eurech v rámci EU založily komerční banky působící v EU před mnoha lety Evropskou platební radu (European Payments Council). Tato rada vytvořila a schválila jednotné formáty pro platby denominované v eurech, jako standard je používán jednotný XML formát ISO 20022. Plátce i příjemce jsou identifikováni číslem účtu ve formátu IBAN.

Standardy SEPA byly zaváděny do provozu postupně. Nejprve v přeshraničním platebním styku a po zásahu Evropské komise, která svým Nařízením č. 260/2012 rozhodla o povinném zavedení standardů SEPA, i v systémech domácích. Celý projekt SEPA se tak stal reálnou skutečností a je úspěšně zaveden nejen ve všech zemích EHP, ale i dalších zemí, které o členství požádaly a přistoupily k pravidlům SEPA.

Je využíván jak podnikateli, tak i spotřebiteli. Vytvořeny byly formáty pro SEPA úhrady (SEPA Credit Transfer, SCT), SEPA inkasa (SEPA Direct Debit, SDD), která mají rozdílné podmínky pro podnikatele a spotřebitele a poslední formát, který platební styk ještě více urychlil, je určen pro okamžité platby (SCT Instant payment).

Pro ČR platí uvedené Nařízení č. 260/2012 od 1. 11. 2016. Jedná se o platební styk v eurech, účet plátce nebo příjemce může však být veden v CZK.

Pokud se banka rozhodne provádět SEPA transakce, musí přistoupit na závazná pravidla SEPA. K jednotlivým, výše uvedeným formátům přistupuje banka jednotlivě. Žádost o přistoupení může podat v rámci své skupiny přímo u EPC nebo samostatně EPC, případně prostřednictvím národních bankovních asociací. SEPA platební styk

- SEPA Credit Transfer
- SEPA Direct Debit
- SEPA Instant payment

1.1 SEPA Credit Transfer (SCT)

Jedná se o platbu v eurech v rámci SEPA prostoru. Číslo účtu příjemce se uvádí ve formátu IBAN a banka příjemce platby je identifikována kódem SWIFT kódem (BIC). Účet plátce nebo příjemce může být veden v jiné měně. V takovém případě musí banka provést konverzi měny.

Hlavními parametry a výhodami jsou:

- platba bez omezení převáděné částky,
- částka je převedena mezi účty v plné výši,
- poplatky sdílí plátce i příjemce platby, tzv. typ poplatku SHA/SLEV, s tím, že každý z nich platí ty poplatky, které mu vystaví jeho banka
- platba je převedena na účet banky příjemce následující bankovní den po datu splatnosti příkazu a připsána ve stejný den ve prospěch účtu příjemce,
- do příkazu lze zadat doplňující údaje (Remittance Information), které jsou příjemci platby předány v nezměněné podobě.

1.2 SEPA inkaso (SEPA Direct Debit – SDD)

Jedná se o bezhotovostní inkaso v eurech prováděné z podnětu příjemce platby. Prostřednictvím SDD může být hrazen například pronájem bytu či jiné nemovitosti, úhrada mýta, odebírané tiskoviny a pojistky. Rovněž mezi podnikatelskými subjekty je SDD výhodným nástrojem k úhradě finančních závazků a k snazšímu řízení cash flow.

1.3 K hlavním výhodám SEPA inkasa patří:

- Všechny inkasní příkazy v rámci EHP je možné vysílat pouze z jednoho účtu, klient tudíž nemusí vést účty v různých zemích, a tím komunikovat s dalšími bankami a vyplňovat různé příkazy k inkasu, ani hlídat termíny splatnosti. Inkaso musí být 14 dní před splatností avizováno plátcí například fakturou, není-li předem dohodnuto jinak.
- SEPA inkaso není uvolňované ve prospěch čísla účtu příjemců, ale ve prospěch Identifikačního kódu příjemce (CID). Z toho vyplývá, že příjemce může podněty k inkasu, z důvodu snadnějšího řízení cash-flow, vysílat z různých účtů dle své aktuální potřeby.
- Rozdílné zpracování oproti stávajícímu českému modelu, kdy příjemce očekává platby nebo odmítnutí po dobu až pěti bankovních dnů, kdežto u SEPA inkasa obdrží peníze nebo odmítnutí v den požadovaného vypořádání (což je další výhodou při řízení jeho cash-flow).

Využívání SDD předchází uzavření tzv. mandátu k SEPA inkasu mezi příjemcem a plátcem (dále Mandát). Mandát obsahuje především informace o plátcí a příjemci, identifikační číslo příjemce, tzv. CID, jednoznačnou referenci, tzv. UMR (Unique Mandate Reference). Plátce dále zajistí dostupnost svého účtu pro SEPA inkaso. Některé banky podmiňují dostupnost podepsáním tzv. Souhlasu se SEPA inkasem. Příjemce si zaktivní službu pro vysílání příkazů k SEPA inkasu po podepsání smlouvy u své banky.

V případě, že chcete využívat služeb SEPA inkasa nedoporučujeme využívat korunový účet, z důvodu vzniku možných kurzovních rozdílů, způsobených jejich odmítnutím/stornováním. Z tohoto důvodu je vhodnější používat účty vedené v měně EUR.

Aby tento způsob placení co nejvíce odpovídal potřebám klientů, existují 2 typy SEPA inkas (platební schémata).

1.4 SEPA inkaso spotřebitelské (SDD CORE)

- přímé inkaso v EUR určené pro vypořádání závazků mezi spotřebiteli nebo mezi spotřebiteli a podnikatelskými subjekty,
- garantuje plátcí vrácení autorizované inkasní platby na základě požadavku bez uvedení důvodu po dobu 8 týdnů následujících po provedení inkasní platby na vrub jeho účtu, v případě neautorizované platby je lhůta pro reklamaci prodloužena na 13 měsíců,
- pravidla umožňují plátcí dát své bance generální souhlas k inkasu, tj. nemusí pro jednotlivé příjemce dávat jednotlivé souhlasy k inkasu, pokud se s bankou plátce nedohodne jinak,
- první příkaz k inkasu (FIRST) ke zpracování musí být doručen do banky plátce minimálně 5 bankovních dnů před požadovaným dnem splatnosti, další příkazy k inkasu minimálně 1 bankovní den před dnem splatnosti

1.5 SEPA inkaso mezi podnikatelskými subjekty (SDD B2B)

- přímé inkaso v EUR určené výhradně pro podnikatelské subjekty,
- plátce musí dát souhlas k inkasu své bance (banka bez předchozího souhlasu plátce inkaso neprovede),
- plátce nemá nárok na vrácení autorizované inkasní platby,
- banka plátce však může požádat o vrácení uznaného inkasa do 3 kalendářních dní
- inkaso ke zpracování musí být doručeno do banky plátce minimálně 1 bankovní den před dnem splatnosti.

1.6 R – zprávy

Nedílnou součástí pravidel pro provádění SEPA inkas jsou tzv. R-zprávy. Jedná se o specifické typy zpráv, pomocí kterých může Plátce/Příjemce (banka Plátce/Příjemce) odvolat/odmítnout SEPA inkaso.

- **Reject** – zamítnutí transakce **bankou plátce** z přesně definovaných důvodů (např. neplatný formát, nesprávný IBAN).
- **Refusal** – žádost **plátce** o zrušení transakce před jejím provedením z jakéhokoliv důvodu na základě přesně dohodnutých pravidel mezi plátcem a jeho bankou. Když dojde ke zrušení transakce po tom, co již proběhla, Refusal se mění na Refund.
- **Refund** – **plátce** může podat reklamaci na autorizované SEPA inkaso do 8 týdnů od provedení platby a v případě neautorizovaného SEPA inkasa do 13 měsíců.
- **Return** – zrušení inkasa, které je iniciováno **bankou plátce** do 5 bankovních dnů po jeho provedení u B2B do 3 dnů.
- **Reversal** – žádost o vrácení finančních prostředků v případě, že inkaso bylo již zaúčtováno a zjistí se, že nemělo být provedeno do 5 dnů od data splatnosti. Žádost je iniciovaná **příjemcem** nebo **bankou příjemce**.
- **Revocation** – žádost **příjemce** dočasně odvolat výzvu k inkasu do data dohodnutého s plátcem.
- **Request for cancellation** – žádost **banky příjemce** o zrušení transakce ještě před jejím zaúčtováním.

Aby banka plátce nebo příjemce a i jejich klienti znali důvod případného zrušení nebo neakceptování výzvy k inkasu, jsou tyto R-zprávy doplňovány kódy tento důvod vyjadřující. SEPA instantní platby.

Okamžité platby (Instant Payments)

Jedná se o platby v eurech v rámci SEPA prostoru. Číslo účtu příjemce se uvádí ve formátu IBAN a banka příjemce platby je identifikována kódem SWIFT kódem (BIC).

Hlavními parametry a výhodami jsou:

- platba je převedena ve prospěch účtu příjemce ve stejný den splatnosti příkazu během několika sekund a následně je o připsání platby informován i plátce.
- platba má omezení převáděné částky do výše EUR 15.000 (od 11/2020 100.000,-),
- částka je převedena mezi účty v plné výši,
- poplatky společně sdílí plátce i příjemce platby, tzv. typ poplatku SHA/SLEV,
- do příkazu lze zadat doplňující údaje (Remittance Information), které jsou příjemci platby předány v nezměněné podobě.

2 Slovníček pojmů

EHP

Evropský Hospodářský Prostor

Mandát k SEPA inkasu

Mandát je písemná smlouva, kterou příjemce uzavírá s plátcem. Na základě Mandátu je příjemce oprávněn inkasovat peněžní prostředky z účtu plátce. Mandát obsahuje identifikační údaje o příjemci a plátcem, informace o platebním schématu, CID, UMR, IBAN a BIC plátce. Mandát je vyhotoven ve dvou výtiscích. Příjemce má povinnost Mandát uchovat po dobu trvání jeho platnosti. Platnost Mandátu však vyprší automaticky 36 měsíců po posledním provedeném inkasu. Banka může požadovat předložení sjednaného Mandátu (například při zaktivnění služby SDD nebo v případě reklamačního řízení).

V Mandátu k SEPA inkasu musí být viditelně označeno, zda se jedná o podnikatelské nebo spotřebitelské SEPA inkaso. U spotřebitelského inkasa musí být informace o možnosti vrácení již odúčtovaných finančních prostředků do 8 týdnů od jejich odepsání. U podnikatelského inkasa informace, že plátce nemá nárok na vrácení peněz již uznaného inkasa. V případě, že souhlas je udělen k účtu vedeného v CZK, budou případné kurzové rozdíly hrazeny z jeho účtu.

Souhlas se SEPA inkasem

Souhlas dává plátce své bance. Může být udělen na papírovém formuláři nebo zřízen elektronicky (v souladu s podmínkami příslušné banky).

V souhlasu je uvedeno číslo účtu plátce ve formátu IBAN, informace o příjemci, CID příjemce, číslo reference Mandátu (UMR), platební schéma, popřípadě další zvláštní ujednání mezi plátcem a bankou plátce.

CID (Creditor Identifier) – Identifikační kód příjemce

Každý příjemce, který chce vysílat příkazy k inkasu, musí mít přidělen Identifikační kód. Tímto kódem je pak příjemce jednoznačně identifikován. Identifikační kódy pro provádění SEPA inkas přiděluje v České republice Česká národní banka na základě žádosti od banky, která žádost předkládá za klienta. Příjemci však mohou pro provádění SEPA inkas využívat i Identifikační kód, který jim byl přidělen v jiném státě.

UMR (Unique Mandate Reference) – Reference mandátu

UMR navrhuje příjemce v Mandátu k SEPA inkasu a musí o něm informovat plátce. Slouží k jednoznačné identifikaci inkasního vztahu. Je obdobou variabilního symbolu, na který jsme zvyklí u plateb a inkas v domácí měně). Příkazy k SEPA inkasu musí být zasílány vždy pod UMR, které bylo sjednáno s konkrétním plátcem.

Prenotifikace

Příjemce má povinnost minimálně 14 dnů před splatností informovat plátce o částce a datu splatnosti inkasa. Forma, jakou příjemce informaci plátci předá, není výslovně určena (může být realizováno např. formou faktury). Ke splnění této povinnosti ze strany příjemce se přihlíží například v případě, kdy plátce reklamuje provedení inkasa na jeho účtu (příjemce je pak povinen doložit, že tuto povinnost splnil).

SEPA inkaso spotřebitelské (SDD CORE)

Jedná se o SEPA inkaso, u kterého může plátce požádat o vrácení částky inkasa provedeného na jeho účtu bez udání důvodu do 8 týdnů od data splatnosti inkasa. Tento typ inkasa mohou používat jak podnikatelské subjekty, tak spotřebitelé.

SEPA inkaso mezi podnikatelskými subjekty (SDD B2B)

Jedná se o SEPA inkaso, u kterého plátce nemůže požádat o vrácení částky inkasa provedeného na jeho účtu. Tento typ inkasa mohou používat výhradně podnikatelské subjekty.

3 Časté dotazy

1. Co všechno musím udělat proto, abych mohl začít inkasovat mé odběratele v měně EUR?

K inkasování prostřednictvím SEPA inkas musí mít příjemce přiřazen CID (Identifikační kód příjemce), u své banky si musí zjistit podmínky vysílání příkazů inkas a musí s plátcem podepsat Mandát k SEPA inkasu.

2. Můj dodavatel mne chce inkasovat v měně EUR. Co všechno musím udělat, aby to bylo možné?

Po podepsání Mandátu k SEPA inkasu s příjemcem, je třeba zajistit u své banky otevření účtu pro příkazy k SEPA inkasu. Banky mohou mít službu podmíněnou uzavřením tzv. Souhlasu se SEPA inkasem. V případě podnikatelského SEPA inkasa je podepsání Souhlasu se SEPA inkasem povinné.

3. Mohu SEPA inkaso zamítnout? Jaké mám možnosti? Jaké inkaso zamítnout lze a jaké nikoli?

Klient může zablokovat svůj platební účet proti všem příkazům k SEPA inkasu ve své bance, nesmí však podepsat žádný Mandát k SEPA inkasu. Plátce může odmítnout SEPA inkaso před provedením SEPA inkasa (R-zpráva typu Refusal) plátce může vyžádat zpět již odúčtované finanční prostředky do 8 týdnů od odepsání prostředků z účtu, v případě neautorizované platby je lhůta pro reklamaci prodloužena na 13 měsíců, (R-zpráva typu Refund).

4. Na mém účtu bylo inkaso provedeno neoprávněně, jak můžu tuto situaci řešit?

V případě, že platba byla inkasována prostřednictvím spotřebitelského inkasa (platební schéma CORE), má plátce možnost do 8 týdnů u autorizovaného inkasa požádat o vrácení platby bez uvedení důvodu, prostředky jsou připsané okamžitě. Jedná se o R-zprávu typu Refund. U neautorizovaného inkasa (pokud klient žádný Mandát k SEPA inkasu nepodepsal) je možné požádat o vrácení platby do 13 měsíců, žádost je posuzována jako reklamacie a vrácení platby již není automatické.

5. Kdo určí, jestli se inkaso realizuje pod typem CORE nebo B2B?

Typ inkasa (platební schéma) pod jakým budou inkasa realizována, si dohodne příjemce s plátcem v Mandátu k SEPA inkasu. Dle dohody zvolí v Mandátu k SEPA inkasu příslušné SDD schéma. Platební schéma CORE je určeno spotřebitelům a podnikatelským subjektům. Schéma B2B slouží výhradně podnikatelským subjektům. Banka si vyhrazuje možnost rozporovat výběr schématu.

6. Jaké jsou rozdíly mezi spotřebitelským a podnikatelským SEPA inkasem?

Hlavním rozdílem je typ subjektu, pro který je typ inkasa určen. Spotřebitelské inkaso (CORE) může být použito jak pro spotřebitele, tak i pro podnikatelské subjekty, na rozdíl od podnikatelského typu inkasa (B2B), které slouží výhradně pro podnikatelské subjekty. Dalším rozdílem je, že u spotřebitelského inkasa (CORE) může plátce požádat o vrácení částky inkasa provedeného na jeho účtu bez udání důvodu do 8 týdnů od data splatnosti inkasa. U typu podnikatelského inkasa (B2B) nemůže plátce požádat o vrácení částky inkasa provedeného na jeho účtu.

7. Kdy používat poplatek typu OUR v rámci SEPA prostoru?

SEPA platby jsou definované typem poplatku sdíleným (SHA/SLEV), což znamená, že jak příjemce, tak i plátce hradí poplatky, které jim vystavila jejich banka. V rámci SEPA prostoru některé banky poskytují také možnost zasílat platby s takovým typem poplatku, kdy všechny poplatky hradí plátce (OUR). OUR poplatek je spojený s vyššími poplatky. Většina bank v eurových zemích neúčtuje za příchozí platbu poplatek, a tudíž je použití poplatku OUR pro plátce nevýhodné a pro příjemce nepředstavuje žádnou výhodu. Doporučujeme proto pro platby v EUR používat SEPA platby s typem poplatku SHA/SLEV.

8. Jaké změny přinese pro klienty SEPA END DATE v České republice?

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 260/2012 stanovilo závazné požadavky, které mají účinnost od 31. října 2016 pro země EU mimo eurozónu, týká se tedy i České republiky.

Mezi hlavní požadavek, který vyplývá z Nařízení, patří především povinnost fyzických osob – podnikatelů a právnických osob předávání hromadných SEPA plateb v XML formátu dle ISO normy 20022.

9. Existuje nějaké pravidlo, případně omezení ohledně akceptace CID vydaného v jiné zemi než v ČR?

Pokud má zahraniční firma přidělen CID a otvírá pro tuto firmu účet v ČR, může používat CID přidělený v zahraničí. Pokud by si zahraniční firma otevřela pobočku v ČR, která by měla IČO přidělené v ČR, může požádat svoji banku o přidělení CID (která požádá národní autoritu, v případě ČR se jedná o ČNB o vydání takové kódu a o jeho zařazení do příslušné databáze) a provádět inkasa pod tímto identifikačním kódem.

4 Užitečné odkazy

Evropská centrální banka připravila materiál, který obsahuje souhrnné informace o SEPA. Dále je možné detailní informace získat zejména na stránkách [Evropské rady pro platební styk](#).